

Gazteak, aisialdia eta euskara Ondorioak

OSA, Erramun
Euskaltzaindiko Sustapen batzordeko idazkaria

Bilbon, 2010eko azaroaren 19a

Garai batean belaunaldirik zaharrenak ziren euskaldunenak, denborarekin, ostera, euskararen indarberritze ahaleginak aurrera egin ahala, euskarak hedadura funtzionala eta geografikoa irabazteaz batera, euskararen hizkuntza-erkidegoa ere gaztetuz joan da, kezka eta erronka berriak planteatuz, bidenabar. Horiek horrela, zeintzuk dira gazteen hizkuntza-joerak? Noiz eta zertarako erabiltzen dute euskara? Zeintzuk dira euskara baliatzeko orduan topatzen dituzten zailtasunak? Euskararekiko dituzten iritziak, kontsumo-ohiturak, eta abar?

Halako zein bestelako galderen inguruan hausnarketa burutu da Euskaltzaindiaren Sustapen batzordeak antolatutako «Gazteak, asialdia eta euskara» izenburupeko XV. Jagon jardunaldietan. Horretarako, ohiko ikerlari eta hitzaldi-emaielen aldamenean lurralde eta eremu desberdinetan ari diren gazteak Euskaltzaindiaren Bilboko egoitzara ekarri nahi izan dira.

Jone Miren Hernandez EHU-UPVko irakasleak eta antropologoak «Baina gu ere gazteak izan ginen! Gazte euskalduna izatearen esanahia atzo eta gaur» izeneko hitzaldian gazteen ezaugarriez, ohiturez, joerez eta pentsamoldez jardun du. Horiek horrela, euskarari buruz jarduterakoan, Txepetx soziolinguista ezagunak erabilitako ezagutza, erabilera, motibazioa kontzeptuak hausnarketa-gai izan ditu; gaitasunetan erreparatzea proposatu du ezagutzetan bainoago; praktikari buruz hitz egitea eskatu du erabileraz bainoago; eta emozioez jardutea iradoki du motibazioaz harago.

Asier Basurtok, Soziolinguistika Klusterrekoak, «Gazteen hizkuntza-erabileran eragiten duten faktoreen azterketa» ikerketaren berri eman du. Ikerketa hau Soziolinguistika Klusterra, Urtxintxa eta Topagunea elkarteen lankidetzaren emaitza izan da, gazteei eta beraiekin lanean dihardutenei hizkuntza-erabileraren fenomenoaren alderdi guztiak begien aurrean ipintzea eta horietan esku hartu ahal izateko oinarri bat eskaintzea izanik helburuen artean helburu. Ikerketa honetan hamaika faktore identifikatu dira gazteen hizkuntza-erabileran eragiten dutenak. Faktoreak hiru multzotan bildu dituzte, maila indibidualarekin, mikrosozialarekin eta makrosozialarekin zer ikusia dutenak.

Jean-Baptiste Coyos eta Erramun Baxok soziolinguistak eta Euskaltzaindiko Sustapen batzordeko kideek Iparraldean gazteei zuzendutako

aisialdi-eskaintza izan dute aztergai. Horretarako, Iparraldeko Euskararen Erakunde Publikoaren 2009. urteko laguntza deialdia hartu dute oinarritzat. Azterketaren arabera, gazteen aisialdi-ohiturak eta lagundutako jardueren hurrenkera ez dira bateragarriak. Horrezaz gain, lau gomendio eman dituzte; batetik, tokiko herri-aginteei aisialdian esku hartzeko deia egin die, horretarako, hizkuntza teknikariak baliatuz; bestetik, herri-aginteen hizkuntza politikak aisialdia euskalduntzen ahalegintzen diren eragileak laguntzeko are gehiago baliatzeko eskatu dute; hirugarrenik, gazteen artean arrakasta duten aisialdi-eremuak lehentasuntzat hartzea proposatu dute; eta azkenik, euskalgintzaren eta kulturgintzaren lankidetzaren premia azpimarratu dute, bereziki, Euskararen Erakunde Publikoaren eta Euskal Kultur Erakundearen artean.

Iñaki Arruti biologoa eta Lasarte-Oriako Udaleko euskara zerbitzuburu denak «Zer egin dezaket nire udalean (nire inguruan) nerabeek aisialdian eta lagunartean euskara gehiago erabiltzeko» gaia izan du hizpide. 2010. urtean egindako UDALTOP jardunaldietako gogoetak baliatu ditu horretarako. Horiek horrela, Fishman soziolinguista ezagunak bere sasoian egindako gogoetak kontuan hartuz, euskararen indarberritze ahaleginean eskolaren eragin mugatuaz jardun du, eskolaz kanpo jardunaren eta aisialdiaren garrantzia azpimarratuz. Zenbait ildo proposatzeaz gain, Udaletatik euskarazko aisialdiko eskaintza laguntzeaz gain, kiroldegi zein bestelakoetako aisialdi-eskaintza aztertzea eta euskaraz ere eskaintzearen komenigarritasuna azpimarratu du, besteen artean, herri-aginteen hizkuntza-jardunean hizkuntza-irizpideak ezartzearen komenigarritasuna nabarmenduz.

Arratsaldeko saioaren lehenbiziko aurkezpenean, Josune Zabalak eta Maitane Ayerzak, Mintzola Fundazioko zuzendariak eta teknikariak, hurrenez hurren, «Tolosa: gazteen ahozkoetasunaren laborategi» izenburua izan duen hitzaldia eman dute. Fundazioaren helburuak aurkezteaz gain, lau urteko ikerketa-proiektu horren nondik norakoak aurkeztu dituzte. Ikerketa horretan, errealitate soziolinguistiko desberdinean bizi diren Tolosako ikastetxeetako ikasleak hartu dituzte kontuan. Errealitate soziolinguistiko horrek ikas/irakas prozesuetan nola eragiten duen, ikasleen jarrera eta kompetenziak nolakoak diren eta esku hartzeak aztertuko dituzte. Ikerketak irauten duen denboran, ikerketaren eragingarritasuna areagotzeko ira-

dokizunak-eta jasoko dituzte. Askotariko eragileekin garatu nahi duten ikerketaren amaieran, Tolosako gazteen ahozko jarduna areagotzeko gomendioak, orientabideak eta praktika onak emango dituzte aditzera.

Segidan, Garazi Labiano Nafarroako Unibertsitate Publikoan Irakasle-ikasketak egiten ari den ikasleak «Unibertsitateko ikasleen hizkuntza-jarrerak Nafarroan» izeneko hitzaldia eman du. Jagon jardunaldietarako bere-beregi prestatutako lana izan da aurkeztutakoa. Besteak beste, Nafarroako Unibertsitate Publikoko hainbat eremutan euskarak bizi duen egoerari buruz zenbait datu eta ohar egin ditu. Horrezaz gain, ikerketa egiteko baliatutako metodologia aurkeztu eta ikasleek darabilten euskarari buruz gogoetak egin ditu. Haren hitzetan, euskara baliatzeko aukera urriak ez ezik zailtasunak daude Nafarroako unibertsitate Publikoan. Ikasleek, bestalde, euskara-maila apala izateaz gain, baliatzeko joera handirik ere ez dute erakusten. Beraz, erabiltzeko egiazko aukerak sortzen eta euskara erabilia izateko jarrera eragingarriak lantzen ahalegina egin beharko da aurrerantzean.

Maialen Arnedok, Ane Badiolak eta Leire Gandariasek EHU-UPVko ikasleek, Itziar Idiazabalek eta Leire Diaz de Gereñuk irakasten duten Euskararen Irakaskuntzarako Metodologia (Euskal Filologia, UPV/EHU) ikasgaiaren barruan, 2010eko udaberrian, Zornotzako ikastetxe bateko bigarren batxilergoko D ereduko hamazazpi ikasleko talde batekin egindako azterketaren emaitzak aurkeztu dituzte. Talde honetan debate bat egin zen, eskolan gutxi lantzen den ahozko euskararen genero formal honetan nolako baliabideak agertzen diren aztertzeko. Emaitzen arabera, ikus daiteke gazte hauek badituztela hainbat gaitasun baina gabeziak ere nabariak dira. Horiek horrela, aisialdian euskara gehiago erabiltzeko, eskolak berezkoak dituen ahozko genero formalak gehiago lantzea eraginkorra izango litzatekeela uste dute azterketa egin dutenek, horretarako estrategia zehatzak erabiliz.

Gazteen artean geroz eta ohikoago eta zabalduago dauden «sare sozial birtualak» izan ditu hizpide Eneko Barberena Txatxilipurdi Elkarteko zuzendariak. Sare sozial birtualen jatorria, bilakaera, eskaintzaren nolakoa, euskararen presentzia, zertan eta zertarako baliatzen diren, on-gaitzak, ondo baliatzeko ohar eta gomendioak etab. jorratu ditu. Gazteek sare sozial bir-

tualek eskaintzen dituzten aukera guztiak baliatzen dituzte, beste pertsona batzuekin komunikatzea izanik helburuen artean xede nagusi.

Hitzaldien ondoren Kike Amonarriz soziolinguista ezagunak gidatutako mahai-ingurua egon da. Mahai-inguru honetan; Aritz Escandon (Kultur Kabia); Jaime Altuna (Urtxintxa); Irati Otamendi eta Lierni Garmendia (Ordiziako *Jakintza* Ikastola); Ander Jauregi eta Joseba Lopez, Gasteizko *Mendebaldea* Institutuko ikasleen partaidetza izan du. Gazteek euskara baliatzeko dituzten ohiturak, dituzten zailtasunak (inguruneak, harreman-sareek, eta abar eraginda), euskara-gaitasuna, kontsumo ohiturak, eta abar izan dituzte mintzagai.

Horrenbestez, Jardunaldien ondorioekin eta Euskaltzainburuak esku hartu dutenei eta hurreratu direnei eskerrona agertuz amaiera eman zaie XV. Jagon jardunaldiei.